

I. megoldás. A kerületi szögek tételének irányított szögekkel való megfogalmazását és annak megfordítását fogjuk használni (vö. Gy. 2219.megoldását).¹ Válasszuk úgy a betűzést, hogy az ABC háromszög pozitív körüljárású legyen, a háromszög α, β, γ szögeit pedig tekintsük pozitív irányú forgásszögeknek.

1985-12-454-1.eps

1. ábra

Az AB_1C_1 háromszög köré írt körének tetszőleges P pontjára a PC_1 egyenest ugyanakkora forgás viszi át a PB_1 egyenesbe, mint az AC_1 -et AB_1 -be, ez a szög pedig jelöléseink szerint α . Hasonlóan a BA_1C_1 háromszög köré írt kör egy P' pontjára $P'A_1$ -et $P'C_1$ -be β szögű forgatás viszi. Legyen M e két körülírt kör második, C_1 -től különböző metszéspontja; MA_1 egyenest MC_1 -be β szögű, MC_1 -et MB_1 -be α szögű elforgatás viszi át. Ha most MB_1 -et tovább forgatjuk γ szöggel, akkor $\alpha + \beta + \gamma = 180^\circ$ miatt MA_1 -et összesen 180° -kal forgattuk el, vagyis visszajutottunk MA_1 -be. Ezért MB_1 -et M körül γ szöggel elforgatva MA_1 -et kapjuk, ami azt jelenti, hogy M rajta van a CA_1B_1 háromszög körülírt körén. Valóban, CB_1 -et C körül γ szöggel forgatva CA_1 -hez jutunk; és a kerületi szögek tételének megfordítása szerint ekkor mindazok a pontok rajta vannak CA_1B_1 körülírt körén, amelyekre ez a forgásszög, és az M pont ilyen.

Ezzel igazoltuk, hogy az AB_1C_1, BC_1A_1 és CA_1B_1 háromszögek körülírt körői egy M ponton mennek át, továbbá e körök középpontjait összekötő egyenesek rendre merőlegesek a közös húrokat tartalmazó MA_1, MB_1, MC_1 egyenesekre. A középpontokat összekötő egyenesek szögei megegyeznek a rájuk k merőleges MA_1, MB_1, MC_1 egyenesek által bezárt szögekkel, ez utóbbiak szögei pedig – mint láttuk – α, β és γ . Így a középpontokat összekötő egyenesek páronként α, β, γ szöget zárnak be; a kérdéses háromszög valóban hasonló az ABC háromszöghöz, amint azt bizonyítanunk kellett.

II. megoldás. Húzzuk meg az ABC háromszög oldalain adódó szakaszok felező merőlegeseit – ezeknek a 2. ábra szerinti D, E, F metszéspontjai adják meg a körülírt körök középpontjait.

1985-12-454-2.eps

2. ábra

Az egy oldalra merőleges két egyenes távolsága az oldal hosszának fele, ezért elegendő a következőt igazolnunk:

Az ABC háromszög mindhárom oldalára két-két merőlegest állítunk úgy, hogy a párhuzamosak távolsága a megfelelő oldal hosszának fele legyen. Ekkor a D, E, F metszéspontok az ABC -hez hasonló háromszöget határoznak meg.

Rögzítsük a BC, CA oldalakra emelt merőlegeseket, és vizsgáljuk, hogyan változik a DEF háromszög, mikor a harmadik párhuzamos párt csúsztatjuk AB -n. Az F pont fixen marad, D és E pedig AC -re, illetve BC -re merőlegesen mozog.

Húzzunk F -ből párhuzamost az AC, BC oldalakkal, messék ezek az oldalra emelt másik merőlegeseket D' -ben, E' -ben. A $D'E'F$ háromszög $D'F$ és FE' oldala párhuzamos és fele akkora, mint az ABC háromszög megfelelő oldala – így ez áll a harmadik, $D'E'$ oldalra is: $D'E' \parallel AB$ és $D'E' = AB/2$.

Forgassuk és nyújtsuk meg a $D'E'F$ háromszöget F körül úgy, hogy az E' pont E -be kerüljön, legyen D' képe D^* . A dőlt betűs állítást – és ezzel együtt a feladat állítását is – beláttuk, ha megmutatjuk, hogy D és D^* egybeesik. Ehhez meg elegendő azt látnunk, hogy egyrészt D^* rajta van a DD' egyenesen, másrészt D^*E -nek AB -re való vetülete éppen $AB/2$ hosszúságú.

Az első állítás könnyen adódik. A forgatva nyújtás miatt az $FE'E$ és $FD'D^*$ háromszögek hasonlóak – speciálisan mindkettő derékszögű, és így $FD'D^* \sphericalangle = FD'D \sphericalangle = 90^\circ$, tehát D', D és D^* valóban egy egyenesen vannak.

D^* -ből húzzunk párhuzamost $D'E'$ -vel, és mérjük fel rá a $D^*E^* = D'E'$ szakaszt. Ez akkora szöget zár be D^*E -vel, amekkorával a $D'E'F$ háromszöget elforgattuk, vagyis például $ED^*E^* \sphericalangle = EFE' \sphericalangle$. Másrészt $D'E'F$ és D^*EF hasonlóságából

$$D^*E : D^*E^* = D^*E : D'E' = EF : E'F,$$

tehát EPE' és ED^*E^* hasonló derékszögű háromszögek. Ráadásul $D^*E^* \parallel AB$, ezért D^*E -nek AB -re való merőleges vetületének hossza $D^*E^* = D'E' = AB/2$, amit bizonyítani akartunk.

Megjegyzés. Második megoldásunkban nem használtuk ki, hogy a párhuzamos egyenespárok metszik az oldalszakaszokat, és azt sem, hogy távolságuk a megfelelő oldal hosszának éppen a fele, hanem csak annyit, hogy ez az arány mindhárom esetben ugyanaz.

¹ Lásd ezen számban a 452. oldalon.